

บทที่ 9

วิกฤตการณ์ในความร่วมมือระหว่างประเทศ

ความร่วมมือทางการศึกษาในระยะนี้กำลังมีวิกฤตอย่างเดียวกับความช่วยเหลือระหว่างชาติด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะมีอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือทั่วโลก คือ อัตราที่ลดลงของรายได้ประชาชาติของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือ เวลานี้เสียงคำหึงในความช่วยเหลือนั้นมีทั้งประเทศที่ให้และประเทศที่รับประเทศที่ให้ในแง่ผลประโยชน์ของความสูญเปล่าและประสิทธิภาพที่ต่ำ ประเทศที่รับก็กล่าวถึงประเทศที่ให้ในแง่ผลประโยชน์ทางการเมืองและการค้า ตลอดจนแทรกแซงทางวัฒนธรรมโดยการให้ความช่วยเหลือบังหน้า ดังนั้น ความช่วยเหลือระหว่างประเทศทางด้านการศึกษาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาจะต้องขึ้นอยู่กับการศึกษาอย่างรอบคอบในเรื่องวัตถุประสงค์ วิธีการและการปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือระหว่างประเทศก็กำลังดำเนินอยู่และต้องดำเนินต่อไป แท้ที่จริงความช่วยเหลือทางการเงินเป็นส่วนหนึ่งของความช่วยเหลือเท่านั้น สิ่งสำคัญก็คือ ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้จะมีผลต่อการศึกษามากมาย กล่าวคือ จะก่อให้เกิดความร่วมมือทางปัญญา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการแสวงหาข้อยุติต่างๆ ร่วมกัน

1. ความร่วมมือทางปัญญา

ในปัจจุบันการศึกษามีปัญหาต่างๆ มากมายแม้กับประเทศที่พัฒนา ดังนั้น การแลกเปลี่ยนข่าวสาร ประสบการณ์ และบุคคลเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง แต่ก่อนนักการศึกษาและนักทฤษฎีของประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีการประสานงาน แลกเปลี่ยนข่าวสาร และติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม แต่ก็มีได้มีการจัดตั้งสถาบันทางการศึกษาขึ้นและเพิ่งมาต้นศตวรรษนี้เอง ได้มีความคิดที่จะจัดตั้งสถาบันทางการศึกษา และหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้จัดตั้งสำนักการศึกษาระหว่างประเทศ (The International Bureau of Education - IBE.) ขึ้นที่กรุงเจนีวา

ประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ เพื่อเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาระหว่างประเทศขึ้น ต่อมาได้จัดตั้งคณะกรรมการและสถาบันความร่วมมือทางปัญญาความรู้ขึ้นที่ประเทศฝรั่งเศส ทำให้สามารถหยิบยกปัญหาเรื่องการศึกษาระดับสูงมาพิจารณาร่วมกัน และทำให้เกิดความสนับสุนนจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์ จากนั้นการศึกษาได้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นพื้นฐานสาขาหนึ่งในความร่วมมือระหว่างประเทศ

1.1 ความร่วมมือระหว่างประเทศและภายในภูมิภาค

ยูเนสโก (องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือมีชื่อภาษาอังกฤษว่า United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ก่อตั้งเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2489 เป็นหน่วยงานพิเศษหน่วยหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ มีสำนักเลขาธิการอยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส วัตถุประสงค์ของยูเนสโกเพื่อที่จะให้ประเทศต่าง ๆ ได้ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม มุ่งที่จะให้โลกอยู่ร่วมกันโดยสันติ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา ให้เกิดความเคารพในความยุติธรรม กฎหมาย สิทธิมนุษยชน และเสรีภาพ ต่อมายูเนสโกได้ขยายขอบข่ายงานให้คลุมไปถึงการพัฒนาประเทศต่าง ๆ ที่เพิ่งได้รับเอกราชด้วย (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520 : 133)

ในทุกสองปีประเทศสมาชิกจะส่งผู้แทนไปร่วมในการประชุมสมัชชาสามัญของยูเนสโก ในการประชุมดังกล่าวที่สำคัญคือ การพิจารณาโครงการต่าง ๆ ขององค์การซึ่งจะให้การพิจารณาเป็นพิเศษสำหรับโครงการทางการศึกษา และในระหว่างที่ไม่มีการประชุมสมัชชา ก็จะมีการประชุมทางการศึกษาระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ IBE กรุงเจนีวา ประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ โดยมีการประชุมเกี่ยวกับการประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานและศึกษาถึงเรื่องปัญหาที่ประเทศต่าง ๆ ประสบอยู่อย่างละเอียด ทำให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบทางการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ได้ทราบเรื่องใหม่ ๆ หรือ เรื่องที่สำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ในโลกอยู่เสมอ

ในปัจจุบันยูเนสโกมีสถาบันที่ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในทวีปยุโรป 2 สถาบัน คือ ที่กรุงเจนีวา มีสถาบัน IBE ทำหน้าที่จัดทำเอกสารและรวบรวมข่าวสารต่าง ๆ และที่เมืองซัมบูร์ก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มีสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการวางแผนการศึกษา ซึ่งรับ

ผิดชอบทั้งทางด้านวิจัยและการฝึกบุคลากรในระดับสูง สถาบันเหล่านี้มีหน่วยงานร่วมกับสถาบันที่เกี่ยวข้อง ได้มีการพบปะกันระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาคเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอยู่เสมอ ตลอดจนรายงานความก้าวหน้าและประเมินผลความต้องการของแต่ละประเทศ

นอกจากนี้ ยูเนสโกได้จัดตั้งสำนักงานทางการศึกษาขึ้นใน 4 ภูมิภาคใหญ่ๆ คือ ในทวีปแอฟริกาที่เมืองดาการ์ ประเทศเซเนกัล ในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกาและคาริบเบียนที่เมืองซานติเอโก ประเทศชิลี ในกลุ่มประเทศอาหรับที่เมืองเบรุต ประเทศเลบานอน และสำหรับในทวีปเอเชียที่สำนักงานทางการศึกษา ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย สำนักงานเหล่านี้มีหน้าที่ศึกษาและสำรวจหาข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มทางการศึกษาในหมู่ประเทศสมาชิกในภูมิภาคนั้นๆ นอกจากนี้มีการรวบรวมข้อมูล มีการจัดสัมมนาและจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร โดยร่วมกับ IBE ตลอดจนทำการฝึกอบรมทั่วไปและฝึกเพิ่มเติมให้กับครูผู้สอน นักวางแผนการศึกษา รวมทั้งสถาปนิกและวิศวกรที่ได้รับมอบหมายให้ออกแบบก่อสร้างเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียน

1.2 มหาวิทยาลัยสหประชาชาติ (The United Nations University)

ในระดับมหาวิทยาลัยที่มีการสอนและการวิจัยด้วยนั้น ยูเนสโกมีสำนักงานภูมิภาคเพื่อความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์หลายแห่ง อาทิ ที่เมืองไนโรบี ประเทศเคนยา สำหรับในทวีปแอฟริกา ที่เมืองมอนเตวิเดโอ ประเทศอุรุกวัย สำหรับในลาตินอเมริกา ที่เมืองโคโร ประเทศอียิปต์ สำหรับกลุ่มประเทศอาหรับ ที่นิวเดลี ประเทศอินเดีย สำหรับเอเชียใต้ และที่กรุงจาการ์ ประเทศอินโดนีเซีย สำหรับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สิ่งที่นับว่าเป็นความสำเร็จสูงสุด คือ การจัดตั้งมหาวิทยาลัยนานาชาติขึ้นในปี พ.ศ. 2515 โดยได้มีผู้เสนอโครงการ ณ ที่ประชุมสามัญแห่งสหประชาชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2512 ในปีต่อไปได้มีการวางรากฐานสถาบันใหม่นี้ โดยความร่วมมือระหว่างสหประชาชาติกับยูเนสโก

ในปลายปี พ.ศ. 2516 มีการตั้งคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งโดยเลขาธิการสหประชาชาติร่วมปรึกษาหารือกับเลขาธิการยูเนสโก มีการพบปะกัน 2 ครั้ง และเสนอให้มีมหาวิทยาลัยสหประชาชาติขึ้น สถาบันแห่งนี้เป็นศูนย์รวมผู้เชี่ยวชาญทั่วโลก เป็นผู้นำทางการวิจัยค้นคว้า

และฝึกอบรมระดับสูงกว่าปริญญาตรี วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ในปัจจุบันมุ่งที่จะใช้วิชาการ ในรูปของการวิจัยและการศึกษาอบรมขั้นสูง แก้ไขปัญหาของโลก ทั้ง ในด้านที่เกี่ยวกับความอยู่ รอดของมนุษย์ การพัฒนาการและความเป็นอยู่ต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์ที่จะทำงาน ด้านบัณฑิตศึกษา การวิจัยและเผยแพร่วิทยาการต่าง ๆ อีกด้วย และมหาวิทยาลัยยังมีหน้าที่ช่วย งานขององค์การต่าง ๆ ของสหประชาชาติในด้านการชี้แจงและการปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ช่วย ผักผู้ เชี่ยวชาญของประเทศสมาชิกและผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ จึงนับได้ว่ามหาวิทยาลัยสหประชาชาติ เป็นมหาวิทยาลัยที่แสดงถึงความร่วมมือทางปัญญาระหว่างประเทศ สำหรับงบประมาณของมหา- วิทยาลัยสหประชาชาติได้จากการบริจาค

ในด้านการบริหารงาน มหาวิทยาลัยสหประชาชาติมีลักษณะเป็นสถาบันทางวิชาการที่ ไม่มีอาจารย์หรือนักศึกษาอย่างมหาวิทยาลัยทั่วไป มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ประกอบด้วย

1. **สภามหาวิทยาลัย** ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 24 คนที่มีความชำนาญทางด้านวิทยา ศาสตร์ การศึกษา วัฒนธรรม ฯลฯ จากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันต่าง ๆ 24 ประเทศทั่วโลก ได้แก่ ไนจีเรีย ฝรั่งเศส อังกฤษ บราซิล แคนาดา อียิปต์ โบแลนด์ เอธิโอเปีย เยอรมัน ซีเรีย สวีเดน ญี่ปุ่น อิตาลี เคนยา อินเดีย อิหร่าน เวเนซุเอลา อาร์เจนตินา โรมานีเย เซเนกัล เม็กซิโก ทวีนิแคดและโทเบคโค อเมริกา และปากีสถาน นอกจากนี้ยังประกอบด้วยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีก 4 ท่าน ได้แก่ เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ผู้อำนวยการยูเนสโก ผู้อำนวยการบริหารสถาบันวิจัยและอบรมแห่งสหประชาชาติ และอธิการบดี มหาวิทยาลัยสหระ- ชประชาชาติ

สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1.1 กำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน
- 1.2 พิจารณารับสถาบันที่สำคัญและจำเป็นไว้ในกฎบัตร
- 1.3 พิจารณาตัดสินใจจัดตั้งหน่วยงานวิจัยและฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ
- 1.4 พิจารณาอนุมัติโครงการต่าง ๆ และรับรองงบประมาณของมหาวิทยาลัย
- 1.5 พิจารณารายงานของอธิการบดีเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยรวมทั้งพิจารณา รายงานเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ด้วย

- 1.6 ออกคำสั่งโดยตรวจและวัดผลในการทำงานให้เป็นไปตามกฎบัตร
- 1.7 ให้ความสนับสนุนโดยถือว่างานทุกอย่างมีความสำคัญเท่ากันหมดเพื่อประสิทธิภาพของงานของมหาวิทยาลัย
- 1.8 จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อสมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติ สภาเศรษฐกิจและสังคม และกรรมการบริหารยูเนสโก โดยผ่านเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ และผู้อำนวยการยูเนสโก
- 1.9 พิจารณาจัดตั้งหน่วยงานสาขาของมหาวิทยาลัยในประเทศต่างๆ

2. **อธิการบดี** ซึ่งรับมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงจากสภามหาวิทยาลัย เพื่อบริหารงาน ดำเนินโครงการต่างๆ ให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย

3. **หน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัย** ประกอบด้วยผู้ชำนาญงานในสาขาต่างๆ เพื่อช่วยเหลืออธิการบดีในการดำเนินโครงการต่างๆ ประสานงาน การบริหารและการเงิน

4. **หน่วยงานวิจัยและฝึกอบรม** เพื่อดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยสหประชาชาติ จะ เป็นไป ในรูปความร่วมมือกับสถาบันทางวิชาการต่างๆ เพื่อศึกษาและแก้ไขปัญหา โดยมีขอบเขตการดำเนินงานดังนี้

1. เสนอให้ประเทศที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติตั้งสถาบันวิจัยขึ้นมา เฉพาะ เรื่องเพื่อวิจัยเรื่องนั้นๆ หรือมอบหมายให้สถาบันทางวิชาการดำเนินการวิจัยเรื่องที่มีมหาวิทยาลัยสหประชาชาติมีความสนใจ

2. ให้เงินทุนแก่อาจารย์หรือนักศึกษาในสถาบันใดๆ ทำการศึกษาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยที่อาจารย์หรือนักศึกษาผู้นั้นสามารถติดต่อกับมหาวิทยาลัยสหประชาชาติได้โดยตรงไม่ต้องผ่านรัฐ

3. เผยแพร่วิชาการต่างๆ ที่ปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

4. ทหาทางพิจารณาเรื่องราวต่างๆ ที่สำคัญของโลก โดยให้แต่ละประเทศมีความสนใจร่วมกัน

การดำเนินการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยสหประชาชาติใช้หลักสหวิทยาการ (Multidisciplinary) ในด้านการวิจัย ค้นคว้าและการฝึกอบรมระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยยึดหลักประหยัดในการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์/สถาบันที่ดำเนินการอยู่แล้วในภูมิภาค/ประเทศ เข้าเป็นสถาบันสมทบของมหาวิทยาลัยสหประชาชาติ

ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน

มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอื่น ๆ เมื่อมีความสนใจต้องการที่จะเข้าร่วมในโครงการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยสหประชาชาติ จะทำได้โดยการขอเข้าเป็น "สถาบันสมทบ" (Associated Institutions) ซึ่งจะกระจายอยู่ในมหาวิทยาลัยของประเทศต่าง ๆ หรืออาจจะเป็นสถาบันวิจัยหรือองค์การใดก็ได้ที่ได้ทำข้อตกลงไว้กับมหาวิทยาลัยสหประชาชาติว่า จะเป็น "สถาบันสมทบ" ในโครงการใดโครงการหนึ่งโดยเฉพาะและในระยะเวลาที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยสหประชาชาติกับสถาบันหรือมหาวิทยาลัยอื่นนั้นก็เพื่อให้งานวิจัยหรืออบรมตามโครงการที่ได้ตั้งไว้บรรลุผลสำเร็จ โดยความสนับสนุนและร่วมมือของสถาบันต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะเพื่อต้องการขยายงานด้านการวิจัย ฝึกอบรมไปยังสถาบันต่าง ๆ ให้กว้างขวาง

2. การดำเนินการร่วมมือทางการศึกษา

ความร่วมมือทางการศึกษามีวัตถุประสงค์ บทบาท ลักษณะและความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของความร่วมมือแบ่งออกเป็น

1.1 ความร่วมมือกันโดยมีวัตถุประสงค์รวมทั่ว ๆ ไป

1.2 ความร่วมมือกันโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ

2. บทบาทความร่วมมือที่เกิดขึ้นคือการเข้าร่วมกันเป็นสมาชิกขององค์การระหว่างประเทศแล้วมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและหลักการต่าง ๆ

3. ลักษณะของความร่วมมืออาจแบ่งออกเป็น

3.1 การเข้ามาดำเนินการให้

3.2 การช่วยให้ดำเนินการเอง

3.3 การดำเนินการร่วมกัน

4. ความร่วมมืออาจอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น

4.1 การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ

4.2 การศึกษาและอบรม

4.3 การจัดหาหรือสร้างอุปกรณ์

4.4 อื่น ๆ

กำลังคนที่มีคุณภาพเป็นปัญหาสำคัญของงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเทศที่พัฒนาแล้วมักไม่ประสบปัญหาเรื่องกำลังคนที่มีคุณภาพเหมือนกับประเทศที่กำลังพัฒนา ปัญหา กำลังคนของประเทศที่กำลังพัฒนาเกิดจากผลเมืองขาดการศึกษาในความรู้ทั่วไปและความรู้ทาง วิชาชีพอย่างเพียงพอ ดังนั้น การแก้ปัญหาดังกล่าวก็ทำได้โดยการให้การศึกษาแก่ประชาชนให้มาก ขึ้น และจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับงานพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ได้พลเมืองที่มี คุณวุฒิและความสามารถในแขนงวิชาต่าง ๆ ตามประเภทและจำนวนที่ชาติต้องการในอนาคต

แต่ประเทศที่กำลังพัฒนาก็ต้องประสบปัญหาในการพัฒนากำลังคน ทั้งนี้ สืบเนื่อง จากประเทศที่กำลังพัฒนามักขาดความรู้ความชำนาญทางวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ดังนั้น ความช่วยเหลือจากต่างประเทศจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการช่วยพัฒนากำลังคนให้แก่ประเทศที่กำลังพัฒนา จุดประสงค์ของการให้ความช่วยเหลือทาง วิทยาการก็คือ การถ่ายหรือบริการในด้านความรู้ทางวิชาการให้แก่ประเทศผู้รับความช่วยเหลือ อันจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

ปัจจุบันประเทศที่กำลังพัฒนาได้รับความช่วยเหลือทางการศึกษาด้วยกันหลาย แบบ มีแหล่งในการช่วยเหลืออยู่ 2 แหล่งด้วยกัน

1. การช่วยเหลือที่ประเทศหนึ่งให้กับอีกประเทศหนึ่ง (Bilateral aid)

ประกอบด้วยดำเนินการตามข้อตกลงโดยตรงระหว่างประเทศ

2. การช่วยเหลือจากหลายฝ่าย (Multilateral aid) โดยองค์การระหว่าง ประเทศ (The International Organization) ขององค์การสหประชาชาติเป็นผู้วาง โครงการ

การช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือระหว่างประเทศ หรือการช่วยเหลือจากนานาประเทศนั้นมิขบวนการในการดำเนินการเหมือนกัน แต่การช่วยเหลือระหว่างประเทศจะสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายถูกกว่าการช่วยเหลือจากนานาประเทศ แต่ถ้าจะพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของการช่วยเหลือทั้งสองแบบแล้ว แพบจะไม่แตกต่างกันมากนัก อาจกล่าวได้ว่า การช่วยเหลือทั้งสองอย่างต่างก็มีความจำเป็นและไม่ขัดแย้งกัน แต่กลับจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ประเทศที่ให้ความช่วยเหลือก็คือประเทศที่พัฒนาแล้ว จะให้ด้วยความสมัครใจและมักเป็นประเทศที่คอยช่วยเหลือประเทศอื่นเสมอ เพียงแต่มีแรงจูงใจต่างกันออกไป ความช่วยเหลือทั้งสองแบบมุ่งรักษาความสัมพันธ์พิเศษกับประเทศผู้รับ หรืออาจหวังผลทางการเมืองก็ได้ บางทีข้อตกลงมุ่งที่จะช่วยเหลือด้านอุตสาหกรรมหรือการค้า และเป็น การช่วยแบบมีข้อผูกมัด บางทีการให้ความช่วยเหลืออาจเกิดจากการที่ประเทศผู้ให้สำนึกต่อประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมของตน และในอดีตได้รับผลประโยชน์ไปมากมาย

การช่วยเหลือระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือทางด้านเทคนิคหรือเงินทุน ทำให้ประเทศที่กำลังพัฒนาเกิดโครงการที่มีประโยชน์มากมายทั้งในด้านการศึกษาระดับสูง การศึกษาระดับมัธยมและการศึกษาระดับเทคนิคในชั้นสูง นอกจากนี้ ยังให้การฝึกอบรมบุคลากรให้มีความสามารถสูงขึ้น จัดหาเครื่องมือเพื่อใช้ในท้องทดลอง จัดสร้างห้องสมุดเพื่อต่อต้านความไม่รู้หนังสือ ตลอดจนช่วยสนับสนุนให้มีการวางแผนการพัฒนาการศึกษา และมีการปรับปรุงการบริหารการศึกษาด้วย อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือดังกล่าวก็ยังไม่เพียงพอ ในขณะที่เดียวกันการช่วยเหลือในด้านการศึกษามีแนวโน้มที่จะลดลงตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจและนโยบายการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของประเทศ อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีความหวังว่าการช่วยเหลือจะดีขึ้น ถ้าหากว่าประเทศที่มีวัตถุดิบ เช่น น้ำมัน จะให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่กำลังพัฒนา โดยมีได้คำนึงถึงความผูกพันทางการเมือง แต่ให้ความช่วยเหลือโดยพิจารณาจากความจำเป็นหรือความต้องการรับค่วนเป็นหลัก ซึ่งอาจจะทำให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นไปด้วยดีต่อไป

นอกจากนี้ การช่วยเหลืออาจเป็นการที่ประเทศกำลังพัฒนาขู่มจากองค์การนานาชาติ เช่น ธนาคารโลก ธนาคารพัฒนาาร่วมของอเมริกัน หรือกองทุนพัฒนายุโรป ซึ่งประเทศผู้รับต้องเสียดอกเบี้ยตามอัตราของธนาคารโลกที่กำหนดไว้

3. ปัญหาความร่วมมือระหว่างประเทศ และแนวทางในการแก้ปัญหา

การให้ความร่วมมือทางปัญญา ความรู้ และการวิจัย เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการศึกษา การร่วมมือระหว่างประเทศดังกล่าวนี้วันจะมั่นคงมากขึ้น แต่สิ่งที่เป็นปัญหาในการดำเนินการช่วยเหลือทางการศึกษาที่เกิดขึ้นกับประเทศที่กำลังพัฒนามีดังนี้

3.1 ด้านจิตวิทยา

ปัญหา ความช่วยเหลือแบบหนึ่งที่ดำเนินการกันอย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นความช่วยเหลือระหว่างประเทศหรือความช่วยเหลือจากนานาชาติคือ การให้ทุนฝึกอบรมหรือให้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ซึ่งคนหนุ่มสาวของประเทศที่กำลังพัฒนาจำนวนมากใฝ่ฝันที่จะได้ไปศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ทุกคนต่างก็หวังว่าเมื่อได้ทุนกลับมาตนจะได้เงินเดือนสูง มีการเป็นอยู่ที่ดี งานดี มีโอกาสก้าวหน้าเร็ว หรือทำงานบริษัทหรือหน่วยงานวิจัย แต่เมื่อกลับมาประเทศของตนมิได้เป็นเช่นนั้น จึงเป็นสาเหตุทำให้นักวิทยาศาสตร์หรือช่างเทคนิคต่างไม่ยอมกลับประเทศของตนเมื่อเรียนสำเร็จแล้ว ทำให้ปัญหาการขาดแคลนผู้มีความสามารถ ถึงแม้ในระยะหลังพยายามหาวิธีมิให้บุคคลที่มีความสามารถออกไปอยู่ต่างประเทศ

แนวทางการแก้ปัญหา ประการแรก พยายามที่จะไม่ส่งนักศึกษาที่เด็กเกินไปหรือยังไม่เป็นผู้ใหญ่พอไปอบรมในต่างประเทศ และอีกประการหนึ่ง พยายามจัดการฝึกต่าง ๆ ขึ้นภายในประเทศ และให้คนเหล่านี้ได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา

3.2 ด้านผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ

ผู้เชี่ยวชาญที่ไปทำงานยังประเทศที่กำลังพัฒนานั้น มีหน้าที่ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ต้องใช้ประสบการณ์ที่ตนมีอยู่ตามความต้องการของรัฐบาลหรือประเทศที่ตนไปปฏิบัติงานให้
2. ทำหน้าที่ในการฝึกอบรมคนของประเทศนั้นให้เกิดความเชี่ยวชาญ เพื่อคนเหล่านั้นจะได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในเวลาต่อไป

ปัญหา ของผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่รู้จักประชาชนที่ตนไปอยู่ด้วยเพียงพอ ไม่สามารถปรับตนเองให้เข้ากับขนบธรรมเนียม ประเพณี ทำตัวเหินห่างจากสังคมของท้องถิ่น

และไม่สามารถจัดความเป็นชาวต่างประเทศลงได้ ยิ่งกว่านั้น ไม่ว่าผู้เชี่ยวชาญจะมาจกไหน เขามักจะมีความคิด นิสัย และประสบการณ์เฉพาะตัว ซึ่งก่อให้เกิดอุปสรรคในการทำงาน ปัญหาที่ตามมาอีกก็คือ ผู้ที่ทำงานจะนำสิ่งที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญไปใช้ได้อย่างไร ในเมื่อสภาพการณ์ และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญต่างจากสภาพของประเทศนั้น ๆ

แนวทางกำรแก้ปัญห สิ่งที่จะต้องพิจารณา คือ ภูมิหลังของผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งหน้าที่ และอำนาจของเขา ผู้เชี่ยวชาญต่างชาติจะทำประโยชน์ได้ถ้าสามารถเข้าใจระบบต่าง ๆ ของประเทศนั้น ในการนี้จึงมีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้รับข้อมูลเกี่ยวกับประเทศ และประชาชนของประเทศนั้น รวมทั้งมีการประเมินผลการปรับตัวของผู้เชี่ยวชาญ และผู้เชี่ยวชาญต้องมีเทคนิคในการสอนและเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วย

3.3 คำนการรับรูปแบบทางการศึกษาของต่างประเทศ

ปัญหา ในขั้นแรกนั้นการกระทำใด ๆ เพื่อแก้ไขสภาพการณ์ที่อยู่ในลักษณะเร่งด่วนและฉุกเฉินจำเป็นจะต้องเข้าดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็ปัญหาด้านใดก็ตามจะได้รับการแก้ไขให้หมดไป อาทิเช่น การไม่รู้หนังสือ การประถมศึกษา การมัธยมศึกษา การศึกษาระดับเทคนิค การศึกษาระดับสูง การศึกษาผู้ใหญ่ การฝึกอบรมครู เอกสารทางการศึกษา วิธีการสอนหนังสือเรียน เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ และอาคารเรียน ซึ่งในแต่ละเรื่องจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ผู้เชี่ยวชาญจะต้องเสนอแนะวิธีและเสนอแบบแผนต่าง ๆ ซึ่งแน่นอนผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะมาจากประเทศที่พัฒนาเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือรับวัตถุประสงค์ทางการศึกษา และวิธีการจากประเทศที่มีสังคมและวัฒนธรรมต่างจากประเทศของตน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าโครงการต่าง ๆ ของประเทศที่กำลังพัฒนาประสบความสำเร็จ คือ มีคนหลายล้านคนสามารถอ่านออกเขียนได้ เด็กนักเรียนเข้าโรงเรียนเป็นจำนวนนับล้านคน มีมหาวิทยาลัยจัดตั้งขึ้นอย่างมากก็ตาม แต่ก็เห็นได้ชัดว่า การศึกษาแบบนี้ไม่เหมาะกับสังคมของประเทศเหล่านี้ และไม่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากผลการรับรูปแบบการศึกษาจากต่างประเทศ

แนวทางกำรแก้ปัญห ประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีความจำเป็นที่จะพัฒนาตนเองให้มากขึ้น โดยการวางแผนพัฒนาทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาประเทศ และการ

ที่ระบบการศึกษาซึ่งเสนอและจัดให้แก่ประเทศที่กำลังพัฒนานั้น เลียนแบบประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีลักษณะเป็นประเศมหานคร คือ การพัฒนาเป็นลักษณะของสังคมอุตสาหกรรม อันเป็นวัตถุประสงค์-
ประสงค์ที่สามารถใช้ได้กับประเทศที่ก้าวหน้าและพัฒนานานแล้วเท่านั้น สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา
จำนวนมากยอมรับว่า ได้ละทิ้งความจำเป็นทางเกษตรกรรมและสวัสดิการของประชากรในชนบท
ของตน และการจะเปลี่ยนเป้าหมายมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมในระยะเวลาอันรวดเร็ว นั้นเป็น
การยาก ดังนั้น ในการประชุมนานาชาติหรือในส่วนภูมิภาค ยูเนสโกมีข้อสรุปว่า ประเทศที่กำลัง
พัฒนายังจำเป็นต้องให้ความสำคัญสูงสุดแก่การศึกษาในชนบทเป็นอันดับแรกอยู่

4. ความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและอนาคตของความร่วมมือระหว่างประเทศ

ความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะ ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคหรือการเงิน
2. โครงการต่าง ๆ ต้องมีกิจกรรมโดยเฉพาะฝึกอบรม
3. ต้องมีหน่วยงานวางโครงการ
4. มีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ

แนวโน้มเกี่ยวกับความคิดโดยส่วนรวมที่จะพัฒนาโดยวิธีการให้ความช่วยเหลือทาง
เทคนิคหรือการเงิน เป็นกลวิธีที่เริ่มมีกันคิดมากขึ้นและผู้บริหารระดับสูงจะไม่อนุมัติโครงการ ถ้า
โครงการนั้นไม่มีกิจกรรม โดยเฉพาะการฝึกฝน นับว่าเป็นความคิดที่ถูกต้องและควรแก่การยอมรับ
เพื่อให้เข้ากับสภาพการณ์จริงควรมีความยืดหยุ่นในเรื่องวัตถุประสงค์และวิธีการ รัฐบาลของ
ประเทศผู้รับความช่วยเหลือจะต้องมีหน่วยงานวางโครงการเพื่อรับผิดชอบการกำหนดแผนพัฒนา
กำหนดนโยบายและรับเอากลวิธีที่สามารถนำมาใช้กับทรัพยากรของประเทศของตนได้ ตลอดจน
กำหนดความช่วยเหลือที่คาดว่าจะได้รับจากต่างประเทศ ฉะนั้น รัฐบาลจึงมีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ
โดยผ่านทางรัฐมนตรี หน่วยงานบริหารโดยเฉพาะหรือหน่วยงานระดับชาติ รวมทั้งหน่วยงานที่
เกี่ยวกับการศึกษาทุกระดับ แต่รัฐบาลของประเทศที่กำลังพัฒนาอาจขอความช่วยเหลือหรือขอคำ
แนะนำจากผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศได้ มิใช่จะดำเนินการเมื่อกรณีรับตัวเท่านั้น แต่เพื่อให้การ
พัฒนาทั้งหมดเป็นไปตามนโยบาย กลวิธี และการวางแผนพัฒนาที่ได้กำหนดไว้ ส่วนปัญหาของผู้
เชี่ยวชาญนั้นยังจะต้องมีการแก้ไขทั้งในเรื่องการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ แหล่งที่จะคัดเลือก ตลอดจน
การมอบหมายงานให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่เข้าใจต่าง ๆ

ในเรื่องความร่วมมือในระหว่างหน่วยงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการศึกษาและการฝึกอบรม องค์การสหประชาชาติมีหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบอยู่ถึง 14 หน่วยงาน และอีก 8 หน่วยงานย่อย โดยมียูเนสโกเป็นที่ปรึกษาสำคัญทางด้านการศึกษา และรัฐบาลของประเทศต่างๆ อาจขอคำปรึกษาจากองค์การกรรมระหว่างประเทศ (ILO) ในเรื่องการฝึกอบรมด้านอาชีพ องค์การอาหารและเกษตร (FAO) ในด้านการเตรียมตัวในอาชีพกสิกรรมและผู้ชำนาญพิเศษในด้านเกษตรกรรมและองค์การอนามัยโลก (WHO) ในด้านการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ความรู้เทคนิคและในเรื่องการให้บริการด้านสุขภาพ นอกจากนี้ ยังมีธนาคารโลก สำหรับการช่วยเหลือทางการเงินสำหรับการศึกษาและยูนิเซฟ (UNICEF) ด้านช่วยเหลือเด็กยากจน ซึ่งองค์การต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของสหประชาชาติที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมทางการศึกษา (Platt, 1974)

องค์การเหล่านี้ มีขอบเขตการปฏิบัติงานตามสายงานและความสามารถ ตลอดจนการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการใช้เครื่องมือและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยมีสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Economic and Social Council) มีหน้าที่ในการรับรายงานและวางแผนทางร่วมกันให้แก่องค์การต่างๆ โดยดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการประสานงาน (Committee on co-ordination)

เมื่อพิจารณาถึงความร่วมมือระหว่างประเทศในอนาคตแล้ว จะเห็นได้ว่า

1. มีการประสานกิจกรรมต่างๆ กันดีขึ้น
2. มีการทำงานที่ยืดหยุ่นและดำเนินไปได้รวดเร็ว
3. มีการวิจัยเกิดขึ้น ซึ่งเป็นทางนำไปสู่การพัฒนาและแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของการศึกษา

4. มีปัญหาที่เร่งด่วนใดเกิดขึ้นก็มีการร่วมมือกัน

ประเทศต่างๆ มีผู้แทนพิเศษที่ทำงานประสานกันด้วยความตั้งใจ โดยมีเป้าหมายในการทำงานหรือภารกิจที่สำคัญร่วมกัน ทุกคนมีความร่วมมือกันที่จะทำให้การช่วยเหลือทางการศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยวิธีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

5. บทบาทของประเทศไทยในความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศด้านการศึกษา ปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา

บทบาทของไทยที่มีต่อองค์การระหว่างประเทศนั้น ประเทศไทยมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้ ผู้รับ และการดำเนินงานร่วมกันกับองค์การระหว่างประเทศ

ในด้านการเป็นผู้ให้ ประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือองค์การระหว่างประเทศ โดยสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งให้สิทธิบางประการ เช่น การลดหย่อนภาษี การให้อาคารสถานที่ ตลอดจนนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาวิจัยในประเทศไทย

สำหรับด้านการเป็นผู้รับ การให้ความช่วยเหลือขององค์การต่างๆ ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่องค์การนั้นๆ กำหนดขึ้น เช่น การจัดเงินอุดหนุน การเสียค่าบำรุงสมาชิก การจัดงบประมาณสมทบ ตลอดจนการจัดหาบุคลากรเพื่อร่วมปฏิบัติงาน

ส่วนการดำเนินงานร่วมกันกับองค์การระหว่างประเทศจะเป็นไปในรูปการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ ทุน การฝึกอบรม และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

สำหรับบทบาทขององค์การระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนของประเทศไทยนั้น ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือจำแนกตามแหล่งต่างๆ ในลักษณะรัฐบาลต่อรัฐบาล ดังนี้

1. สหรัฐอเมริกา
2. กลุ่มประเทศสมาชิกแพนโคลัมโบ
3. กลุ่มประเทศอื่นๆ ได้แก่ กลุ่มยุโรปตะวันตก และประเทศในเอเชียบางประเทศ รวมทั้งมูลนิธิและสถาบันเอกชนของต่างประเทศ
4. องค์การสหประชาชาติ
5. อาสาสมัคร

นอกจากแหล่งความช่วยเหลือที่ได้รับในลักษณะ รัฐบาลต่อ รัฐบาลดังกล่าวข้างต้นแล้ว ประเทศไทยยังได้รับความช่วยเหลือด้านการศึกษาจากองค์การพิเศษและองค์การชำนาญพิเศษของสหประชาชาติภายใต้โครงการต่างๆ และความช่วยเหลือนี้ส่วนใหญ่ให้แก่โครงการที่ให้แก่ประเทศไทยโดยตรง โดยประสานงานกับกรมวิเทศสหการ ภายใต้โครงการประจำภาคปกติของ

องค์การชำนาญพิเศษอื่น ๆ ซึ่งจะประสานงานกับคณะกรรมการแห่งชาติต่าง ๆ หรือให้ภายใต้โครงการ-การความร่วมมือระหว่างภูมิภาค และองค์การสถาบัน เอกชนหรือส่วนเอกชนระหว่างประเทศ เช่น องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) ประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่วนภูมิภาคว่าด้วยการศึกษาระดับอุดมศึกษาและพัฒนา (RIHED) ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สถาบัน East West Center ประสานงานกับทบวงมหาวิทยาลัย

โครงการร่วมมือดังกล่าวข้างต้นได้เข้ามาดำเนินกิจกรรมในประเทศไทยในรูปแบบโครงการ และบางครั้งก็เข้ามาจัดตั้งสำนักงานเพื่อดำเนินกิจกรรมในประเทศไทย ความช่วยเหลือที่องค์การระหว่างประเทศให้แก่ประเทศไทยจะเป็นรูปการให้บริการผู้เชี่ยวชาญ ทุนศึกษาอบรมและวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ บางครั้งก็จัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการเผยแพร่สิ่งพิมพ์สนับสนุนให้เกิดการวิจัยและแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะและความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520 : ง-จ)

ปัญหา

ปัญหาอุปสรรคและผลกระทบที่เกิดจากวิธีการที่องค์การระหว่างประเทศให้ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของไทยมี 10 ประการ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520 : จ-ช) ดังนี้

1. แม้ว่ารัฐบาลไทยจะมีนโยบายสนับสนุนข้าราชการไทยที่มีความสามารถไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ แต่ยังคงขาดมาตรการและวิธีการที่จะส่งเสริมให้ข้าราชการไทยที่มีความสามารถปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพราะระเบียบข้าราชการพลเรือนกำหนดว่าจะต้องลาออกจากราชการและทำให้เสียสิทธิบางอย่างด้วย ซึ่งยังผลให้คนไทยส่วนน้อยมีส่วนรับรู้ในกิจการระหว่างประเทศ และรักษาผลประโยชน์อันจะพึงได้รับให้แก่ประเทศไทย

2. คนไทยที่ไปร่วมปฏิบัติงานหรือไปร่วมประชุมในองค์การระหว่างประเทศบางครั้งเป็นบุคคลไม่เหมาะสม เช่น ไม่สนักด้านภาษา ขาดความรู้เกี่ยวกับนโยบายและข้อมูลทั้งของฝ่ายไทยและองค์การระหว่างประเทศ ทำให้ไม่สามารถสำรองและรักษาผลประโยชน์ของประเทศไว้ได้

3. ประเทศไทยมีหน่วยงานหลายหน่วยที่ทำงานร่วมกับโครงการร่วมมือ ระหว่างภูมิภาคองค์การระหว่างประเทศและองค์การเอกชนระหว่างประเทศด้านการศึกษา แต่ละหน่วยงานนั้นยังขาดการประสานงานร่วมมือกัน

4. ประเทศไทยมิได้มีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดในด้านการปฏิบัติงานขององค์การเอกชนและองค์การศาสนาที่เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการศึกษา ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติดังเช่นชาวเขาที่อยู่ตามชายแดนมีเป็นจำนวนมาก กรมประชาสัมพันธ์ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการด้านการศึกษา ผีอกาซีฟ ส่วนวัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่ได้จากองค์การระหว่างประเทศ บางองค์การ เช่น จากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งประชาชาติ แต่มีองค์การเอกชนและองค์การศาสนาเข้ามาขอตั้งโรงเรียนเพื่อสอนหนังสือ ซึ่งอาจจะกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ ถ้าหากมิได้มีการควบคุม สอดส่องให้รัดกุมและใกล้ชิดในด้านการปฏิบัติงาน

5. ในการพัฒนาบุคลากรในระดับปริญญาโทและเอก โดยขอยุติไปศึกษาต่อต่างประเทศ บางครั้งไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์แก่ประเทศไทยได้อย่างเต็มที่และอาจเกิดปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคมไทยด้วย

6. นโยบายในการขอความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศในด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดอยู่เสมอ ทำให้มีปัญหาในการนำไปปฏิบัติงาน

7. ความช่วยเหลือที่ประเทศไทยได้รับจากองค์การระหว่างประเทศมีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ

8. เนื่องจากความไม่ชำนาญของหน่วยงานไทยในการเขียนโครงการเสนอ ตลอดจนการขาดการวางแผนที่ดี ทำให้ความช่วยเหลือที่องค์การระหว่างประเทศให้นั้นไม่ตรงกับความต้องการ และเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้วมักเกิดปัญหาด้านการดำเนินงานต่อไป เพราะขาดการสนับสนุนทางด้านงบประมาณและบุคลากร

9. ความไม่ล้นหลามในการใช้ภาษาของเจ้าหน้าที่ไทยและผู้แทน หรือผู้เชี่ยวชาญจากองค์การระหว่างประเทศ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร และหน่วยงานไทยที่ขอความช่วยเหลือมิได้กำหนดคุณลักษณะและประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศไว้อย่างละเอียด ทำให้ไม่ได้ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นตรงกับความต้องการโดยเฉพาะโครงการระยะยาว

จากการไม่สนใจในภาษาคังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้เชี่ยวชาญไม่เข้าใจในระบบงาน
ระเบียบราชการ รวมทั้งวัฒนธรรมและประเพณีของไทย

10. ขาดการติดตามและประเมินผลโครงการที่ขอความช่วยเหลือว่าได้รับผลตาม
เป้าหมายอย่างไรบ้าง

แนวทางในการแก้ปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปแนวนโยบายและแนวทางการ
ดำเนินงานเกี่ยวกับความร่วมมือของวงการศึกษาไทยต่อองค์การระหว่างประเทศ (คณะกรรมการ-
การศึกษาแห่งชาติ, 2520 : ช-ญ) ไว้ดังนี้

1. รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศไทยได้เป็นสมาชิกในคณะกรรมการ
การบริหารขององค์การระหว่างประเทศ และสนับสนุนให้คนไทยผู้มีความรู้ความสามารถได้มี
โอกาสเข้าไปทำงานในองค์การระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางราชการควร
ให้สิ่งจูงใจ เช่น การปรับปรุงระเบียบของทางราชการไปทำงานในองค์การระหว่างประเทศ
ที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก โดยไม่ต้องลาออกจากราชการและเมื่อกลับมาก็ให้ตำแหน่งที่เหมาะสม
นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญแก่คนไทยที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับองค์การระหว่างประเทศ
ให้มากขึ้นกว่าเดิม และควรได้มีการจัดทำทำเนียบผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาเพื่อสะดวกในการให้
ความช่วยเหลือและร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศด้วย ขณะนี้กรมวิเทศสหการ โดยความ
เห็นชอบของคณะรัฐมนตรีกำลังกำหนดมาตรการส่งเสริมให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในฐานะผู้เชี่ยว
ชาญในประเทศที่กำลังพัฒนา และได้ดำเนินการจัดทำทำเนียบผู้เชี่ยวชาญ ทั้งที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในส่วนเอกชนและหน่วยราชการ เพื่อเสนอคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชีย
และแปซิฟิก (ESCAP) ตามโครงการร่วมมือระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนา

2. ควรให้มีการคัดเลือกผู้ที่จะเป็นผู้แทนไทยไปปฏิบัติงานหรือประชุมในองค์การ
ระหว่างประเทศเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ผู้มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจในนโยบายและ
มีความสนใจในด้านภาษาทำหน้าที่สำรองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศ และให้ผู้แทนนั้นจัด
ทำรายงาน รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่เจ้าหน้าที่ชั้นสูง ทั้งยังเป็นหลักฐานให้ผู้มารับ
หน้าที่ต่อไปได้ศึกษา ส่วนในกรณีที่ไม่มียังประมาณเพื่อส่งผู้แทนไปร่วมประชุมดังกล่าวควรติดต่อ
ให้สถานทูตไทยในประเทศนั้นๆ จัดส่งเอกสารการประชุมมาให้

นอกจากนี้ รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีการส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศให้แก่ผู้แทนไทยในระดับสูง หรือให้แก่บุคคลที่จะทำหน้าที่ล่ามให้แก่ผู้แทนไทยนั้น ๆ

3. ควรให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ศึกษาถึงกลไกที่จะประสานงานระหว่างหน่วยงานการศึกษาของไทยและโครงการร่วมมือระหว่างภูมิภาคขององค์การระหว่างประเทศและองค์การเอกชนระหว่างประเทศด้านการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันว่าสมควรจะปรับปรุงหรือไม่ประการใด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การที่หน่วยงานเอกชนทั้งที่เป็นองค์การเอกชนและองค์การศาสนา เข้ามามีส่วนในด้านการศึกษาของไทย ควรมีการพิจารณาให้รอบคอบและมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ เพื่อความมั่นคงของชาติ โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่อยู่แล้ว ซึ่งมีอยู่หลายหน่วยงานทำหน้าที่อย่างจริงจังและมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างกันด้วย

5. รัฐบาลควรมีนโยบายที่จะสนับสนุนให้สถาบันการศึกษา และ/หรือหน่วยราชการต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการในรูปการศึกษา ทุนงาน ฝึกอบรม และวิจัยให้กับประเทศในภูมิภาค และขยายต่อไปนอกภูมิภาคโดยควรทำความตกลงกับองค์การระหว่างประเทศในการให้ความช่วยเหลือด้านพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะระดับปริญญาโทและเอก ถ้าสาขาวิชาใดสามารถศึกษาภายในประเทศได้ ก็ควรศึกษาในประเทศเพื่อเป็นการประหยัด และไม่เกิดปัญหาเรื่องการปรับตัว แต่ในกรณีไปศึกษาต่างประเทศควรให้โอกาสกลับมาทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาของประเทศ

6. ปรับปรุงองค์การการกลั่นกรองการรับความช่วยเหลือจากโครงการร่วมมือระหว่างภูมิภาคขององค์การระหว่างประเทศและองค์การเอกชนระหว่างประเทศด้านการศึกษา ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และควรจัดลำดับความสำคัญของโครงการและคัดเลือกโครงการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้แก่หลาย ๆ หน่วยงานพร้อมกัน นอกจากนี้ ควรหาทางแก้ไขและลดภาระในเงื่อนไขต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือขององค์การระหว่างประเทศทั้งในด้านหลักการ รายละเอียด ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

7. การรับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ ต้องกระทำให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของประเทศ ควรพิจารณาแสวงหาผลประโยชน์ให้มีสัดส่วนมากกว่าเดิม

โดยพิจารณาจากประเทศที่เจริญมาก และกลั่นกรองรับแต่เฉพาะที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศมากที่สุด โดยคำนึงถึงความเหมาะสมด้านเทคโนโลยี และควรเพิ่มบทบาทในความร่วมมือกับมิตรประเทศให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะ มีความสามารถอยู่ในระดับเดียวกัน

8. ควรมีการวางแผนก่อนที่จะขอความช่วยเหลือ กล่าวคือ หน่วยงานที่ดำเนินงานร่วมกับองค์การระหว่างประเทศควรพิจารณาวางแผนให้รัดกุม เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณและกำลังคนสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการขอความช่วยเหลือนั้น ควรวางไว้ให้กว้าง ยืดหยุ่น และสามารถปรับเข้ากับนโยบายของแต่ละองค์การระหว่างประเทศได้ เจ้าหน้าที่ที่เขียนโครงการเพื่อขอความช่วยเหลือควรติดต่อขอคำแนะนำจากหน่วยงานที่มีความชำนาญในการเขียนโครงการ ตลอดจนขอความร่วมมือจากบุคลากรที่ทำงานในองค์การระหว่างประเทศด้วย

เมื่อโครงการนั้นสิ้นสุดลง ควรได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณและบุคลากร เพื่อปฏิบัติงานนั้นต่อไปบรรลุเป้าหมาย

9. การผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ ควรคำนึงถึงความต้องการและระยะเวลา ผู้เชี่ยวชาญที่จะให้คำแนะนำปรึกษาในเรื่องของหลักการหรือความรู้ที่เป็นสากล ควรจะเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้สูง และเป็นผู้เชี่ยวชาญระยะสั้น ส่วนงานเทคนิคบางอย่างและจำเป็นต้องใช้เวลาเพื่องานจะได้มีประสิทธิภาพและได้ผล ควรขอผู้เชี่ยวชาญระยะยาว

ในการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ถ้าไม่ตรงกับความต้องการหรือมีอยู่แล้วก็ไม่ควรรับ เพราะจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากและไม่คุ้มกับประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาใช้ผู้เชี่ยวชาญภายในประเทศให้มาก แต่ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะระยะสั้นหรือระยะยาวควรรอให้มีโอกาสศึกษาระบบการทำงานหรือจัดปฐมนิเทศก่อนที่จะปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องพิจารณาภาษาอันเป็นสิ่งในการปรับตัวเข้ากับงานด้วย ดังนั้น เพื่อให้ความต้องการตรงกับหน่วยงานที่ขอความช่วยเหลือควรเขียนลักษณะงานให้ชัดเจน เพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญให้ตรงกับหน้าที่และความรับผิดชอบ

10. ควรจะให้หน่วยงานที่บริหารโครงการ เป็นแหล่งสำรวจความต้องการความช่วยเหลือและมีบทบาทในการติดตามและประเมินผลที่ได้รับความช่วยเหลือทั้งหมดเป็นระยะ ๆ 2 หรือ 3 ปีต่อครั้ง เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหา อุปสรรค หรือผลสำเร็จของโครงการนั้น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการขอและรับความช่วยเหลือโครงการอื่นต่อไป

สรุป

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนากำลังคนและพัฒนาคุณภาพชีวิต อันส่งผลต่อเนืองไปสู่การพัฒนาประเทศ ประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอันมาก แต่การพัฒนาการศึกษาต้องพึงพางบประมาณของรัฐอย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่ารัฐบาลของประเทศต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาในอันดับสูงก็ตาม ถึงกระนั้นก็ตักิิจกรรมด้านการพัฒนาการศึกษาของประเทศก็ยังไม่สามารถพัฒนาการให้ก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว เท่าทันกับความก้าวหน้าทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ของโลกปัจจุบัน ยังมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนด้านการศึกษาและการพัฒนากำลังคนอีกมาก ดังนั้น จึงจะต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างประเทศเข้ามาเสริมไม่ว่าจะเป็นความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ จากหน่วยงานต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอก็คือ องค์การสหประชาชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม (UNESCO) ซึ่งเป็นองค์การระดับนานาชาติ โดยมีบทบาทอย่างมากในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านวิชาการ ด้านนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของประเทศสมาชิก เป็นการช่วยเติมช่องว่างระหว่างประเทศที่เจริญแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนาในการแก้ปัญหาทางการศึกษา

เนื่องจากในปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีได้รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องก้าวหน้าตามให้ทันด้วย ซึ่งในกระบวนการพัฒนานั้นก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นานากว่าที่จะสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้น ถึงแม้ประเทศที่กำลังพัฒนาต่าง ๆ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองแล้ว ความช่วยเหลือจากประเทศอื่นหรือองค์การระหว่างประเทศก็จะช่วยให้การแก้ปัญหาเป็นไปได้ดียิ่งขึ้น

คำถาม

1. ท่านคิดว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ในความร่วมมือระหว่างประเทศและควรจะพิจารณาในเรื่องนี้อย่างไร ?

.....
.....
.....

2. ยูเนสโกมีส่วนให้ความร่วมมือทางด้านการศึกษาอย่างไร ?

.....
.....
.....

3. การจัดตั้งมหาวิทยาลัยสหประชาชาติ มีวัตถุประสงค์และมีลักษณะการบริหารงานอย่างไร ?

.....
.....

4. Bilateral Aid และ Multilateral Aid มีความหมายอย่างไร

.....
.....
.....

5. การดำเนินการช่วยเหลือทางการศึกษาของประเทศที่พัฒนาแล้วให้กับประเทศที่กำลังพัฒนามี

1. วัตถุประสงค์
2. บทบาทความช่วยเหลือ
3. ลักษณะของความช่วยเหลือ และ
4. ช่วยเหลือในรูปแบบใด จงอธิบาย

.....
.....
.....

6. ปัญหาความร่วมมือระหว่างประเทศมีอะไรบ้าง และมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร จงอธิบาย

.....
.....
.....
.....

7. การที่ประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือจะต้องมีหน่วยงานวางโครงการเพื่อวัตถุประสงค์อะไร?

.....
.....

8. ท่านคิดว่าอนาคตของความร่วมมือระหว่างประเทศจะเป็นไปในลักษณะใด

.....
.....
.....
.....

9. ความช่วยเหลือที่องค์การระหว่างประเทศให้แก่ประเทศไทย จะเป็นในรูปใด

.....
.....
.....

10. อะไรคือปัญหา อุปสรรค และผลกระทบที่เกิดจากวิธีการที่องค์การระหว่างประเทศให้ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของไทย ?

.....
.....
.....

